

Var ligger bevisbördan?

VI SOM KRITISERAR pseudovetenskap har ofta anledning att föra resonemang om var bevisbördan ligger. Ofta kommer vi fram till att den inte ligger hos oss. En vanlig motivering är att den som påstår att något existerar har bevisbördan.

Denna motivering är emellertid tvivelaktig. Det är inte alltid klart vem som påstår att något existerar och vem som påstår att något inte existerar. Om någon hävdar att en sjukdom beror på illasinnade andar, vill vi genast lägga bevisbördan på denna person. Men själva anser vi kanske att sjukdomen beror på virus. Kan då inte bevisbördan lika gärna läggas på oss? Här står två alternativ mot varandra, men de behöver inte nödvändigtvis formuleras "Andar existerar" respektive "Andar existerar inte", utan kan lika gärna uttryckas "Virus existerar" respektive "Virus existerar inte". Både andar och virus förefaller behöva bevisas.

Även när det är otvetydigt att någon påstår att något existerar medan alternativet är att det inte existerar kan

det verka absurt att lägga bevisbördan på den förstnämnda. Jag påstår att innanför Jordens bana finns två planeter med banor kring solen, men min vän påstår att där bara finns en. Uppenbarligen påstår jag att det finns en planet mer än min vän. Det verkar som att jag har bevisbördan.

Visserligen är det inte speciellt svårt att bevisa att både Merkurius och Venus rör sig innanför Jordens bana, men är det verkligen *jag* som ska bevisa detta? Det förefaller orimligt. En bättre princip än att bevisbördan ligger på den som påstår att något existerar är följande: Bevisbördan ligger på den som påstår något nytt, den vars påstående säger emot tidigare etablerad kunskap.

Det kan verka som att etablerad kunskap i så fall ligger i en gräddfil och aldrig avkrävs ordentliga motiveringar. Men riktigt så är det inte. Etablerad kunskap var en gång oetablerad, men etablerade sig genom att ta på sig bevisbördan på ett övertygande sätt. 